

Suomenlinnan hoitokunnan lausunto ympäristöministeriön esitykseen uudeksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännöksi (VN/279/2018)

Suomenlinnan hoitokunta on perehtynyt ympäristöministeriön esitykseen uudeksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännöksi. Keskityimme lausunnossamme niihin lakiuudistuksen kohtiin, joissa käsitellään maailmanperintökohteita tai jotka koskevat niihin liittyviä toimenpiteitä.

Kaiken kaikkiaan maailmanperintökohteiden huomioiminen kaavoitus- ja rakentamislainsäädännössä on hyvä ja tervetullut lisäys lainsäädäntöön. Kansallinen maailmanperintöstrategian toimintasuunnitelma vuoteen 2025 (OKM 2016:43) asetti yhdeksi tavoitteeksi ”maailmanperinnön tunnistavan lainsäädännön”, mitä tavoitetta tämä esitys osaltaan edistää.

Suomenlinnan hoitokunta pyytää ottamaan huomioon seuraavat asiat:

Outstanding Universal Value (OUV)

OUV on maailmanperintöön liittyvä keskeinen käsite, jonka käytön pitäisi olla johdonmukaista. OUV on käännetty lakiesityksessä pääsääntöisesti ”yleismaailmalliseksi erityisarvoksi”. OUV-käsitteen käännoästä ”maailmanperintökohteiden erityiset yleismaailmalliset arvot” on toki käytetty virallisissa teksteissä Suomessa, mutta ehdotamme, että lakivalmistelussa OUV määriteltäisiin täsmällisemmin ja selkeämmin yhteistyössä suomen kielen ja maailmanperintösopimuksen asiantuntijoiden kanssa. OUV on käännetty Ruotsissa mm. ”maailmanperinnön erityisen suureksi kansainväliseksi arvoksi (*världsarvets särskilt stora universella värde*) viitaten yksiselitteisesti siihen, että kohteen arvot ovat merkittävät koko ihmiskunnalle.

Käytettäessä ilmausta ”maailmanperinnön yleismaailmallinen erityisarvo” saatetaan heikentää ymmärrystä siitä, että maailmanperintöstatus perustuu ja on ankkuroitunut syvälle kohteen ominaispiirteisiin, autenttisuuteen ja integriteettiin, jotka kyseinen valtio, kohteen omistaja ja UNESCO ovat yhdessä sopineet suojeltaviksi. OUV ei viittaa johonkin maailmanperinnön erityisarvoon erillään sen muista arvoista ja ominaispiirteistä, vaan kohteen kansainväliseen merkittävyyteen. Maailmanperintö ei tuo kohteeseen uutta erityistä arvoa, vaan sen todentaa sen olemassa olevien arvojen merkittävyyden.

Maailmanperintökohteen suoja-alueen huomioiminen maankäytön ohjauksessa

Maailmanperintökohteen ja sen suoja-alueen rajausta on määritelty tarkasti hakemus- ja hyväksymisprosessin yhteydessä osana päätösasiakirjoja. Ne sisältyvät UNESCO:n maailmanperintökohteiden rekisteriin. Suoja-alueen tehtävänä on vaalia ja suojata maailmanperintökohdetta kokonaisuutena, sen ominaispiirteitä ja keskeisiä näkymiä. Niinpä myös suoja-alue asettaa rajoituksia alueiden käytölle. Suoja-alue ja siihen liittyvät mahdolliset rajoitteet tulisi huomioida kaikessa alueiden käytön ohjauksessa (mm. 227 § ja 228 §).

”Suojavyöhyke on maailmanperintökohdetta ympäröivä alue, jonka käyttöä ja kehittämistä koskevat kansallisiin menettelyihin perustuvat määräykset täydentävät itse maailmanperintökohteen suojelua” on määrittelynä epätarkka. Sekä maailmanperintökohteen että suoja-alueen säilymisen turvaaminen perustuu kansalliseen lainsäädäntöön. Maailmanperintö- tai sen suoja-alueelle liittyvien selvityksien osalta ehdotamme, että lakitekstissä mainittaisiin keskeisinä työkaluina ympäristövaikutusten arviointimenettely ja Unescon suosittama *Heritage Impact Assessment* -arviointi (HIA).

Muita huomioita

227 § Lausunto purkamis- ja maisematyöluvasta sekä sijoittamisluvasta

Museoviranomaisen lausuntoa tulisi edellyttää aina valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen, valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön tai valtakunnallisesti merkittävään arkeologiseen kohteeseen liittyvissä luvissa. Toteutuessaan esitetystä muodosta jättää se liikaa harkinnanvaraisuutta. Lisäksi säännöksen voi nähdä olevan ristiriidassa muinaismuistolain kanssa.

232 § Rakennuskohteen toteumamalli ja 234 § Rakennuskohteen tietojen saatavuus rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä

Sellaisissa korjaus- ja restaurointihankkeissa, joissa muutostyöt kohdistuvat vain osaan rakennusta tai ovat luonteeltaan palauttavia, ei tietomallin käyttäminen välttämättä tuo hyötyä suunnitteluun. Kohteen mallinnus pelkästään rakennetun ympäristön tietojärjestelmän ylläpitämiseksi ei ole tarkoituksenmukaista vaan kuluttaa taloudellisia ja ajankäytön resursseja. Samoin restaurointihankkeiden päävastuullisen toteuttajan velvollisuus huolehtia toteumamallin päivittämisestä on kohtuuton vaatimus urakoitsijalle, jonka organisaatio voi olla hyvinkin pieni ja osaaminen suuntautuu toisaalle. Vaatimus on omiaan nostamaan kustannuksia.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Maailmanperintökohteisiin sekä yleisesti maankäytön ohjaukseen ja rakentamiseen liittyen myös arkeologisen kulttuuriperinnön huomioiminen tulisi sisällyttää selkeästi kaavoitus- ja rakentamislakiin. Nykyisessä esityksessä arkeologista kulttuuriperintöä ei ole huomioitu.

